

01 Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου και η ερμηνεύτρια Breanna O'Mara στις δοκιμές της παράστασης Εγκάρσιος Προσανατολισμός, 2020. © Julian Mommert.

06. Έργο Γένεσις: Γενετική Έρευνα και Ψηφιακή Οπτικοποίηση στις Παραστατικές Τέχνες Στα άδυτα της δημιουργικής διαδικασίας

Το [Genesis: Genetic Research & Digital Visualization in the Performing Arts \(ΕΛΙΔΕΚ 2020-2023\)](#) είναι ένα ερευνητικό έργο που αποσκοπεί στην καταγραφή, μελέτη και επεξεργασία υψηλής ποιότητας παραστασιακού περιεχομένου μέσα από τη χρήση ψηφιακών εργαλείων. Το έργο εφαρμόζει τη *γενετική έρευνα*, προκειμένου να παρακολουθήσει, να καταγράψει και να μελετήσει όλα τα στάδια της δημιουργικής διαδικασίας, από την αρχική σύλληψη έως την ολοκλήρωση της παράστασης. Ειδικότερο αντικείμενο του έργου αποτελεί το καλλιτεχνικό έργο των διεθνούς ακτινοβολίας σκηνοθετών Romeo Castellucci και Δημήτρη Παπαϊωάννου.

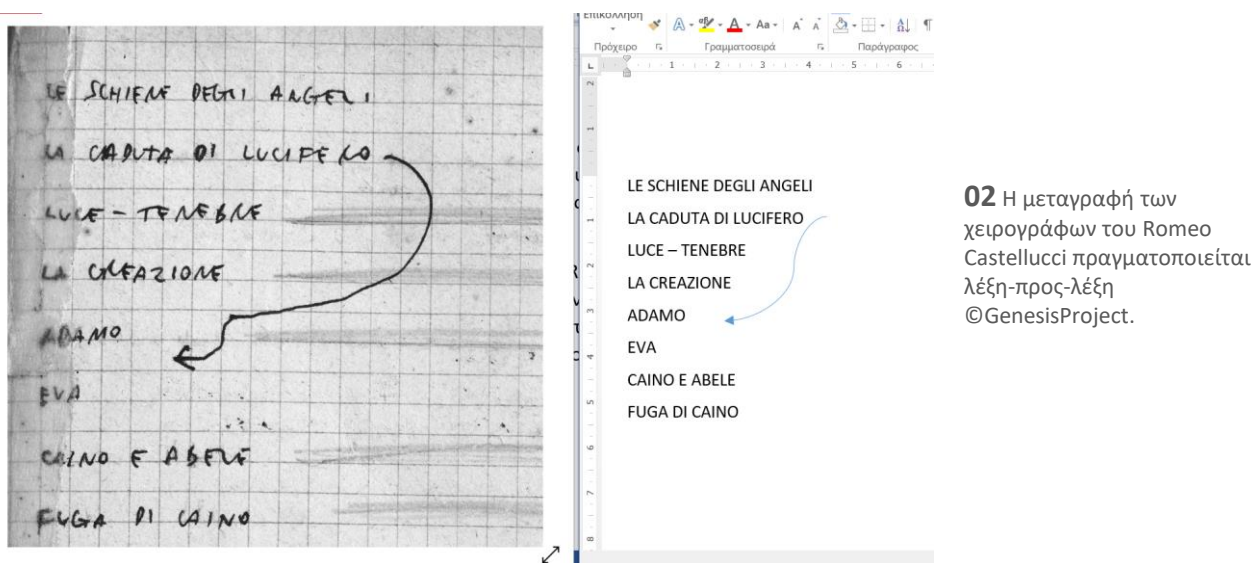
Την άνοιξη και το καλοκαίρι του 2021 η ερευνητική ομάδα του έργου *Genesis* υπήρξε ιδιαίτερα δραστήρια και παραγωγική. Στις παρακάτω ενότητες παρουσιάζεται η πορεία των εργασιών μας.

Ο Εγκάρσιος Προσανατολισμός επιτέλους στη σκηνή

Η λήξη των αυστηρών περιορισμών στις μετακινήσεις λόγω της πανδημίας συνέπεσε με την πολυαναμενόμενη πρεμιέρα της νέας διεθνούς μεγάλης παραγωγής του Δημήτρη Παπαϊωάννου *Εγκάρσιος Προσανατολισμός* στη Λυών της Γαλλίας. Η ομάδα μας ακολούθησε τον καλλιτέχνη και κατέγραψε τα τελευταία στάδια της δημιουργίας της παράστασης, τις τελικές δοκιμές, τις διορθώσεις, τη διδασκαλία του σκηνοθέτη προς τους ερμηνευτές, τις διορθώσεις της τελευταίας στιγμής και αποτύπωσε την προσμονή, τις ανατροπές και τις ανατάξεις μιας ζωντανής διαδικασίας πριν από την πρεμιέρα. Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου με αυτό το εντυπωσιακό, πλούσιο σε μυθολογικές και εικαστικές αναφορές έργο ενθουσίασε το γαλλικό κοινό, απέσπασε διθυραμβικές κριτικές από τον διεθνή Τύπο και εφόρμησε για μία μακρά περιοδεία σε όλον τον κόσμο. [εικόνα 01]

Αποκωδικοποιώντας τα χειρόγραφα

Την περίοδο αυτή επεξεργαζόμαστε το τετράδιο σκηνοθεσίας και διάσπαρτες σελίδες σημειώσεων της εμβληματικής παράστασης του Romeo Castellucci *Γένεσις. Από το Μουσείο του Ύπνου* [Genesis. From the Museum of Sleep] (1999), με στόχο να κατανοήσουμε τη σύλληψη της δραματουργίας από τον καλλιτέχνη. Η εφαρμογή οποιουδήποτε λογισμικού (π.χ. OCR) ή άλλου μηχανιστικού τρόπου για την αυτόματη μετατροπή του χειρογράφου σε κείμενο, έχει αποδειχθεί αδύνατη. Για τον λόγο αυτό, η μεταγραφή του χειρογράφου πραγματοποιείται με μεταφορά γράμμα-προς-γράμμα, λέξη-προς-λέξη. Πρόκειται για μία επίπονη ωστόσο δημιουργική εργασία. [εικόνα 02]

02 Η μεταγραφή των χειρογράφων του Romeo Castellucci πραγματοποιείται λέξη-προς-λέξη ©GenesisProject.

Εις βάθος μελέτη των δοκιμών και του παραστασιακού υλικού

Παράλληλα, κατά την περίοδο αυτή μελετάμε τις σημειώσεις και το παραστασιακό υλικό από τις πρόβες της νέας παραγωγής του Δημήτρη Παπαϊωάννου *Εγκάρσιος Προσανατολισμός*. Κατά τη διαδικασία της προετοιμασίας, ο Δημήτρης Παπαϊωάννου δοκιμάζει τις ιδέες του, αποκαλύπτει τις προθέσεις του και έρχεται σε δημιουργική όσμωση με τους υπόλοιπους καλλιτεχνικούς συντελεστές, τους ερμηνευτές, καθώς και τους συνεργάτες παραγωγής. Η ενασχόλησή μας με το στάδιο αυτό διευρύνει την έννοια της «τεκμηρίωσης», πέρα από την αρχειακή έρευνα του απτού παραστασιακού υλικού και επιτρέπει μία εις βάθος μελέτη της δημιουργικής διαδικασίας. [εικόνα 03]

03 Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου κατά τις ακροάσεις της νέας του παράστασης, 2019. ©Julian Mommert.

Τεκμηρίωση στις παραστατικές τέχνες

Συγχρόνως έχουν εντατικοποιηθεί οι εργασίες τεκμηρίωσης, τις οποίες επιτελεί με άκνο ρυθμό η ερευνητική ομάδα. Η τεκμηρίωση του πρωτογενούς δημιουργικού υλικού είναι το πρώτο απαραίτητο βήμα για τη διεξαγωγή της γενετικής έρευνας. Κάθε έγγραφο αποτελεί πολύτιμη ψηφίδα μιας σύνθετης δημιουργικής διαδικασίας. Η ανάλυση του πρωτογενούς δημιουργικού υλικού συντελεί στην κατανόηση της σκηνική γλώσσας και της ιδιότυπης ποιητικής του Romeo Castellucci και του Δημήτρη Παπαϊωάννου, οι οποίοι αξιοποιούν σύνθετες διαδικασίες μεταδραματικής επεξεργασίας. Το στάδιο της αρχειακής έρευνας και η συνολική αποκτηθείσα εμπειρία *in situ*, μέσα από πλέον των τριάντα πολυήμερων ερευνητικών αποστολών της ομάδας μας στους χώρους του αρχείου του Romeo Castellucci και προσφάτως στο αρχείο του Δημήτρη Παπαϊωάννου, έχουν αποτελέσει βατήρα ώθησης προς τη γενετική ανάλυση, ένα νέο, ρηξικέλευθο πεδίο έρευνας στις παραστασιακές σπουδές. [εικόνα 04]

04. Η επιστημονικά υπεύθυνη του έργου, Έλενα Παπαλεξίου, επεξεργάζεται αδημοσίευτο φωτογραφικό υλικό στο αρχείο του Romeo Castellucci ©GenesisProject.

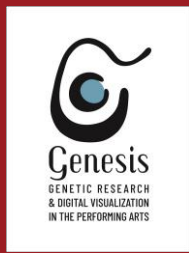
Αναλύοντας το DNA της παράστασης

Η εργασίας μας στο πλαίσιο του έργου *Γένεσις: Γενετική Έρευνα και Ψηφιακή Οπτικοποίηση στις Παραστατικές Τέχνες* αποτυπώθηκε αναλυτικά στην εκτενή συνομιλία της Επιστημονικής Υπεύθυνης, Έλενας Παπαλεξίου, με τη δημοσιογράφο και πολιτιστική συντάκτρια Διονυσία Μαρίνου, η οποία δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα *Τα Νέα* στις 4 Απριλίου 2021. Στη συνέντευξη αυτή αναλύθηκαν τα στάδια μιας δημιουργικής διαδικασίας: από την πρώτη ιδέα μιας παράστασης ως τη σκηνική ολοκλήρωση, με «οδηγό» τα έργα των Romeo Castellucci και Δημήτρη Παπαϊωάννου. Παράλληλα συζητήθηκαν διεξοδικά οι παράμετροι του σύγχρονου επιστημονικού κλάδου της γενετικής κριτικής στο πεδίο των παραστατικών τεχνών, μιας ερευνητικής μεθοδολογίας, η οποία συμβάλλει στην εις βάθος κατανόηση του καλλιτεχνικού έργου, γεφυρώνοντας το χάσμα ανάμεσα στην εμπειρική γνώση και πρακτική των καλλιτεχνών και τη θεωρητική προσέγγιση των επιστημόνων. Η συνέντευξη είναι διαθέσιμη [εδώ](#). [εικόνα 05]

05. Σκηνή από την παράσταση Κόλαση σε σκηνοθεσία του Romeo Castellucci, Αβινιόν, 2008. ©Luca Del Pia

Ταυτότητα του έργου

Τίτλος έργου κωδικός	<i>Genesis. Genetic Research & Digital Visualization in the Performing Arts</i> <i>Γένεσις. Γενετική Έρευνα & Ψηφιακή Οπτικοποίηση στις Παραστατικές Τέχνες</i> ΚΑ 80484
Φορέας χρηματοδότησης	Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.), 1 ^η Προκήρυξη ερευνητικών έργων για την ενίσχυση των μελών ΔΕΠ και Ερευνητών/τριών.
Συνολικός προϋπολογισμός	198.601,20
Διάρκεια	24/01/2020 – 07/01/2023 [36 μήνες]
Φορέας υλοποίησης	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών
Συνεργαζόμενοι φορείς	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πανεπιστήμιο της Αμβέρσας, Πανεπιστήμιο της Ρέννης 2
Επιστημονική Υπεύθυνη	Έλενα Παπαλεξίου, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου
Ομάδα Έργου	Δηώ Καγγελάρη (επίκουρη καθηγήτρια Θεατρολογίας ΑΠΘ), Αύρα Ξεπαδάκου (θεατρολόγος, διδάκτωρ Μουσικολογίας, υπεύθυνη του αρχείου της Societas Raffaello Sanzio), Luk Van den Dries (ομότιμος καθηγητής Παραστατικών Τεχνών Πανεπιστημίου Αμβέρσας), Sophie Lucet (καθηγήτρια Θεατρολογίας Πανεπιστημίου της Ρέννης), Παρασκευή Δαμάλα (θεατρολόγος και κοινωνιολόγος, νέα ερευνήτρια).
Συνεργαζόμενοι καλλιτέχνες	Romeo Castellucci, Δημήτρης Παπαϊωάννου
Ενημερωτικά δελτία	Newsletter 01 Newsletter 02

Ιστοσελίδα |

Μέσα κοινωνικής δικτύωσης

